

הנסיך קלנדאר - שחרזאדה, נ.רימסקי קורסקוב

לקראת האזנה לפרק "הנסיך קלנדאר"
שחרזאדה - מספרת הסיפורים המופלאה

למורה:

מומלץ לעיין בחמרי הרקע של היצירה, הן מבחינת ההשראה החוץ מוזיקלית של המלחין והן מבחינת החמרים המוזיקליים שחיבר לפרק. מומלץ לעקוב אחר הפרק על פי תחנות ההאזנה (מעקב בעת האזנה) כפי שמתואר בחמרי המידע למורה

מומלץ לקיים דיון קצר ומתן הצעות ופתרונות לבעיה הבאה:

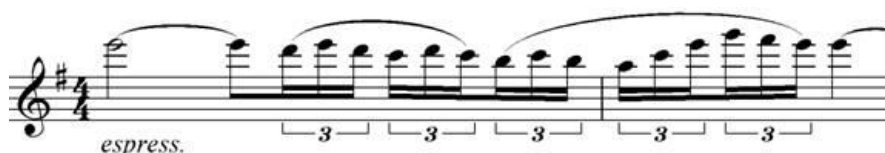
הסיפור של שחרזאדה דוחה את האפשרות להוצאתה להורג בצו הסולטאן האכזר.

איזה סוג של סיפורים מומלצים כדי לדחות את הקץ ולעורר סקרנות להמשך ואולי, אף להציל את חייה מידי לילה ולילה? (סיפור קצר? סיפור בהמשכים? משפטים קצרים? משפטים ארוכים? אינטונציה שונה?)

איזה סוג של מנגינות מומלצות ומתאימות כדי לעורר ציפייה, וסקרנות באוזני הסולטאן האכזר?

לאחר דיון קצר, מומלץ להאזין לרעיון המוזיקלי הראשון, מעין מבוא סיפורי (כינור ונבל) דמוי אלתור ורציטטיב ולסכם אותו באמצעים הבאים:

1. בדיון - מידת המימוש בין ההצעות שהתלמידים העלו ובין האיפיון המוזיקלי של המלחין רימסקי קורסקוב
2. בתנועה במרחב כדי לתאר את צליל הכינור השוהה בו נפתח הנושא הראשון - מנגינה ראשונה, הכיוונית המוזיקלית היורדת במרווחים סמוכים ובקו מתפתל, והאתגרות
3. בתנועה במרחב כדי לתאר ביד אחת את הכיוונית של הקו המלודי של הכינור וביד השנייה או בשתי ידיים את הארפזיים של הנבל המפתיעים בכניסתם הלא צפויה.
4. במעקב אחר גראף המתאר את הכיוונית של הנושא (קו שוהה, קו מתפתל בסקוונצות)

לסיכום ההכרות עם הרעיון הראשון של שחרזאדה:

תחושת האלתור והחופשיות של הרעיון הראשון מזכירה את האופן בו אנחנו נוהגים להשמיע סיפור

לאחר ההתייחדות עם רעיון המבוא "הסיפורי" של שחרזאדה, כדאי להמשיך אל עבר הרעיון המוזיקלי השני: רעיון חדש-קצבי-ריקודי המושמע בכלים סולניים לסרוגין עם התזמורת (זהו הנושא של הנסיד)

להתייחד ולהכיר את הרעיון השני לפי הצבעה על המספרים המופיעים מעל ציורי כלי נגינה והשמות שלהם, או לפי סולו (אצבע אחת) וטוטי (יד או שתי ידיים).

1.

.2

.4

-3

.5

.8

.7

.6

בעת ההאזנה לחטיבה הראשונה של הפרק "סיפורו של הנסיך קלנדאר", ולאחר שהתלמידים התנסו במעקב אחר גרף מלוודי, כדאי להשלים בכל תחנה פרטים כמו לדוגמא:

תחנה ראשונה

הפרק נפתח במבוא קצר של... סולו בליווי נבל.
זהו הנושא של שחרזאדה המספרת סיפור
הוא נפתח בצליל שוהה, ואח"כ ...

בחרו בתכונות המתאימות את תכונות הרעיון הראשון :

- בקצב מהיר, או מתון, או איטי?
- בסקוונצות עולות בצלילים קצרצרים, או בסקוונצות יורדות בצלילים קצרצרים?
- בסוף כל פסוקית הצליל שוהה או הצליל נפסק בפתאומיות?

תחנה שנייה

על הרעיון השני :

הבסון סולו מציג לראשונה את הרעיון השני
זהו הרעיון הקצבי של הנסיך קאלאנדר.
צלילי הקונטרבס מלווים אותו, והעוצמה היא...

תחנה שלישית

הרעיון הקצבי של הנסיך מופיע בפעם השנייה בצלילי האבוב
בצבע בהיר יותר ובקצב.....
מלווים אותו ה..... ה.....וקרנות היער.

תחנה רביעית

וכעת הכינורות מצטרפים,
הם משמיעים בפעם השלישית את הנושא של הנסיך.
הפעם בקצב מהיר יותר (האצה, אצ'לרנדו).

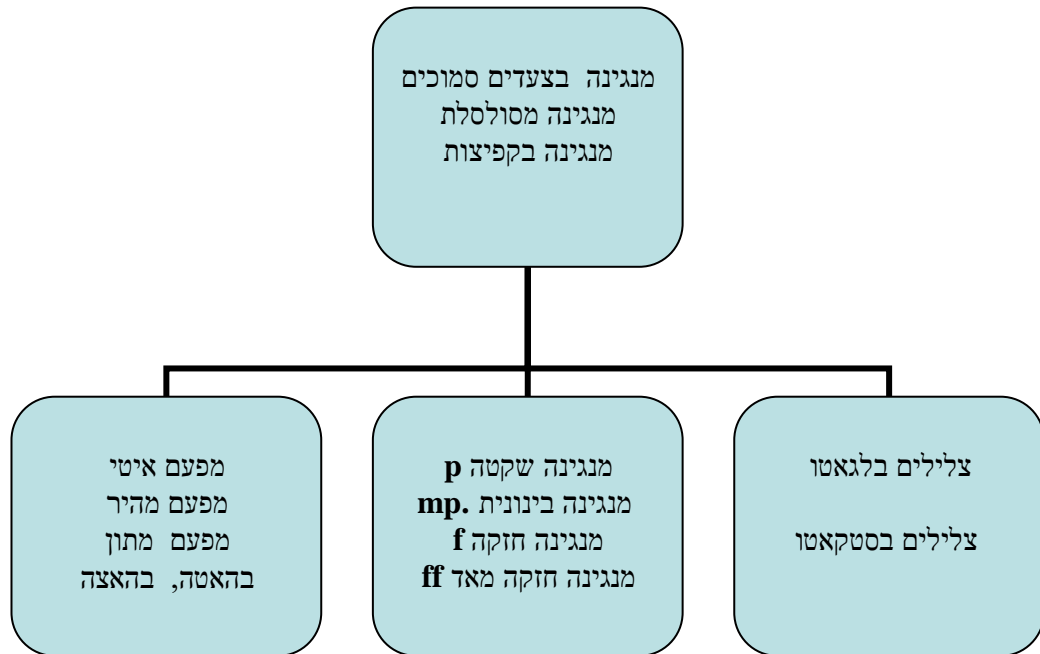
תחנה חמישית

כל.....משמיעה את הרעיון הקצבי
עד לריקוד סוחרף
כלי הקשת מנגנים ב.....
הטימפני ב..... העוצמה הולכת וגוברת

תחנה שישית

לבסוף נשמעים חלקי הרעיון בידי הכלים לפי הסדר הבא :
ראשון הצ'לו...
שני...
שלישי?
העוצמה דועכת

ועוד אפשרות להאזנה
האזינו שוב למנגינה הריקודית של הנסיך.
בחרו מתוך התכונות הרשומות בהמשך את אלו המתאימות לכל משפט מוזיקלי

האזינו שוב לחטיבת המנגינה של הנסיך והוסיפו בכל משפט מוזיקלי את שמות הכלים
הבולטים

וכעת, האזינו עד סוף החטיבה.
איך מסתיימת החטיבה הראשונה של הפרק?
והנה רמז קצרצר שנשמיע להמשך:
איך נפתחת החטיבה השנייה?

ההמשך יבוא!!

ובהמשך פרק שני מתוך שחרזאדה

המנגינות המשתתפות:

הרעיון החדש של התרועות - הפנפר,

הרעיון המוכר של שחרזאדה, הרעיון המוכר של הנסיך

בעת ההאזנה נמספר את ההתרחשויות המוזיקליות השונות המתוארות בעיגולים. לעיתים יש התרחשויות שונות בו-בזמן, לעיתים הן חוזרות על עצמן, ולעיתים הן מופיעות באופן חד-פעמי

